

Mag. Tilka Jamnik, Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS

KATERE KNJIGE PONUDITI OTROKU V PREDŠOLSKEM OBDOBJU (Delovno gradivo za seminar PBZ, 3. februar 2012, Ljubljana)

Izbirajte med naslovi, ki smo jih zbrali v seznamu *Knjige za otroke v predšolskem obdobju!* (priloga 3), tu smo strnili le nekaj bistvenih napotkov:

Otrok do 3. leta starosti

Z otrokom se pogovarjamo vse od rojstva, pojemo mu uspavanke in se igramo bibanke, ko ga negujemo. V ljudskem slovstvu je veliko preprostih otroških pesmic (izštevank, nagajivk, prstnih iger, igrivih in nesmiselnih rimank ipd.) in nežnih uspavank, kar ravno dokazuje, da so se starši že nekdanje zavedali, da je otrokom za razvoj potrebna tudi živa govorena beseda. Danes jih najdemo v knjižnih izdajah, ki so jim pogosto dodane zgoščenke, npr.:

Igor Cvetko: *Slovenske otroške prstne igre; Najmanjše igre na Slovenskem; Aja, tutaja: slovenske ljudske uspavanke*

Pojte, pojte, drobne ptice, preženite vse meglice: *slovenske ljudske otroške pesmice*

Muca prede nitke zlate: *svetovne uspavanke*

Mira Voglar: *Biba buba baja*

Ko je otrok star približno pol leta in mu ponujamo različne igrače, naj bodo med njimi tudi igralne knjige (iz pralnega blaga, lesa, kartona ...). Kažemo mu slike/podobe v knjigi, povemo mu, kaj predstavljajo; poimenujemo predmete, osebe, pojave, dogodke. Igralne knjige, kartonke, ponavadi izhajajo v zbirkah, npr.:

Mehurček: 1-2 leti,

Gugalnica

Muri šteje, Murijev dan, Murijeva nasprotja, Murijeve igrače

Majhnemu otroku – **seveda lahko že prej, toda zagotovo od približno devetega meseca dalje** – pripovedujemo in beremo krajše pesmi, pravljice, zgodbe in uganke. Najprimernejša knjiga za to starost je igralna slikanica, s katero lahko tudi spodbujamo in vključujemo otrokovo aktivnost. Z otrokom se pogovarjamo, ga spodbujamo, da dviguje zavihke v knjigi, obrača liste idr. V sodobnem času je bogata ponudba igralnih slikanic (to so različne gibljivke, izrezanke, tipanke idr.), pa tudi slikanic z zelo malo besedila:

Eric Carle: Zelo lačna gosenica in drugi naslovi

Lucy Cousins: slikanice o miški Minki (več naslovov)

Eric Hill: slikanice o kužku Pikiju (več naslovov)

Lila Prap: *Male živali, Živalske uspavanke* idr.

Max Velthuijs: *Žabec in prijatelji* (več naslovov)

Otrok od 3. do 6. leta starosti

Glede na otrokovo doživljanje je od 3. leta dalje najbolj primerna **pravljica** (t.i. pravljичno obdobje v otrokovem bralno-razvojnem obdobju) in najbolj primerna oblika knjige **slikanica**, saj otrok knjigo »bere« s pomočjo ilustracij in uživa tako v besedilu, ki mu ga beremo, kot v ilustracijah. Poleg slikanic mu beremo tudi različna druga bralna gradiva, predvsem otroške revije (*Cicido, Ciciban, Zmajček* idr.)

Otroku bomo brali kakovostne slikanice, tako slovenske kot prevedene, katerih ponudba je celo večja. Dobre slikanice izdajajo založbe Mladinska knjiga, Miš, Kres, Epta, Ajda, IBO Gomboc, Didakta in nekatere posamezne naslove tudi druge slovenske založbe.

Poskrbimo, da bodo naši otroci poznali slovenske ljudske junake kot sta Peter Klepec, in kralj Matjaž, da bodo spoznali Martina Krpana, Kekca, Cicibana, Pedenjpeda idr. Najbolj bomo pozorni do izvorno slovenskih slikanic; sleherni slovenski otrok naj bi spoznal pravljice Ele Peroci, Svetlane Makarovič, Bine Štampe Žmavc, Anje Štefan in mnogih drugih, z ilustracijami vrhunskih slovenskih ilustratorjev Marlenke Stupica, Ančke Gošnik Godec, Marjance Jemec Božič, Zvonka Čoha, Damijana Stepančiča in mnogih drugih, npr.:

Kajetan Kovič: *Maček Muri*
Mojca Osojnik: *Hiša, ki bi rada imela sonce; Polž Vladimir gre na štop*
Tone Pavček: *Juri Muri v Afriki; Juri Muri drugič v Afriki*
Josip Vandot, priur. Andrej Rozman – Roza: *Kekec* (več naslovov)
Saša Vegri: *Jure kvak-kvak*
Dane Zajc: *Leteča hišica*

Z otrokom gledamo risanke in otroške oddaje na TV, obiskujemo lutkovne predstave, peljemo jih v opero in na balet; predstave lahko povežemo z branjem, če so uprizorjene po literarnih predlogah:

Sharon Jennings: Serija Frančkove TV zgodbe
Jan Malik: *Žogica Nogica*
Frane Milčinski: *Zvezdica Zaspanka*

Otroku beremo **poezijo**, tako iz slikanic kot iz obsežnejših pesniških zbirk, otrok uživa v **ugankah**:

Sončnica na rami: pesmi za otroke od Frana Levstika do danes
Bina Štampe Žmavc: *Mižekmiž*
Šviga švaga čez dva praga: sto ugank
Anja Štefan: *Sto ugank*
Oton Župančič: *Mehurčki in petdeset ugank*

Otroci imajo radi **glasbene pravljice in uglasbene pesmi** – tem knjigam so pogosto dodane zgoščenke, npr.:

Janez Bitenc: *Pisani klobuček, Leseni ptiček in druge glasbene pravljice* (več naslovov)
Najlepše uspavanke sveta: 23 uspavank od Malija ... do Japonske
Mira Voglar: *Balalajci: pesmarica o živalih in glasbena pravljica*

Z dramskimi besedili – le teh je med otroškimi knjigami izjemno malo - otroka lahko spodbudimo k preprostim uprizoritvam, npr.:

Tatjana Kokalj: *Slamnatí bikec*

Zbirke pravljic, pesniške zbirke, daljše zgodbe, otroške romane ipd. otroku **beremo v nadaljevanjih**, npr.

Andersenove pravljice,
Grimmove pravljice
Babica pripoveduje: slovenske ljudske pripovedi
Čudežni mlinček: ljudske pripovedi s celega sveta.
Lonček, kuhaj: najlepše slovanske ljudske pripovedi
Mamka Bršljanka: pravljice s celega sveta
Carlo Collodi: *Ostržek*
Astrid Lindgren: *Pika Nogavička*
A. A. Milne: *Medved Pu*
Beatrix Potter: *Zbrane povesti*
Kristina Brenk: *Prigode koze Kunigunde*
Anton Ingolič: *Rokove zgodbe*
Kajetan Kovič: *Moj prijatelj Piki Jakob*

Na voljo je veliko slikanic, ki so **otrokom in staršem lahko v pomoč pri odraščanju oz. vzgoji**; nekatere obravnavajo čisto običajne težave, nekatere pa večje probleme in celo bolj občutljive teme:

Pascal Biet: *Ups, jaz sem pa zelen*
Armin Beuscher: *Čez veliko reko: zgodba o slovesu in žalosti, o tolažbi in pogumu*
Kathryn Cave: *Drugačen*

Otroku beremo tudi **informativne (poučne) knjige, priročnike, atlase, enciklopedije ... informacije na internetu**, predvsem za področja, ki zanimajo otroka. Posežemo predvsem po otroških in mladinskih informativnih knjigah. Toda, kadar nas otrok sprašuje, lahko posežemo tudi po priročnikih za odrasle: ko iščemo odgovore, otroka navajamo, da je knjiga vir informacij in znanja. S pomočjo knjig se pripravljamo na izlet, dopolnjujemo znanje s sprehoda v naravo, v knjigah poiščemo ideje za likovne dejavnosti, vrtnarjenje, praznovanja, družabne igre; skupaj z otrokom pogledamo v kuharsko knjigo, kadar potrebujemo recept, v zdravstveni priročnik za nasvet ... Priročnike uporabljamo mi, otrok opazuje in nam »pomaga« pri iskanju.

Na voljo je veliko otroških informativnih knjig:

Pascale Hédelin: *Moje zanimivo telo*
Mali radovednež na obisku pri treh živalih
Melanie Walsh: *10 stvari, ki jih lahko naredim za lepši svet*